

РЕЛІГІЙНА ЛЕКСИКА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

УДК 811.161.2'373

ББК 81.2У К – 61

Жанна Колоїз

БІБЛІЙНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ НА ОЗНАЧЕННЯ ЗБРОЇ

У статті йдеться про особливості біблійної репрезентації військової лексики на означення зброї, виявлено ті модифікації в семантичній та конотативній сфері цих одиниць, які реалізуються в україномовному перекладі Старого і Нового Завітів.

Ключові слова: військова лексика, лексико-семантична група, лексема, зброя.

Жанна Колоїз

Библейская репрезентация военной лексики на обозначение оружия

В статье речь идет об особенностях библейской репрезентации военной лексики на обозначение оружия, обнаружены те модификации в семантической и коннотативной сфере этих единиц, которые реализуются в украинском переводе Ветхого и Нового Заветов.

Ключевые слова: военная лексика, лексико-семантическая группа, лексема, оружие.

Zhanna Koloiz

The Bible representation of the military vocabulary denominative weapons

The article deals with the features of the Bible representation of the military vocabulary denominative weapons. The semantic peculiarities of this lexicon are determined. The modifications in semantic and connotative sphere of these units which are revealed in Ukrainian translation of Old and New Testament are discovered.

Key words: military vocabulary, lexical-semantic group, lexeme, semantics.

Герменевтика Біблії споконвіків привертала увагу цілої когорти науковців, різних за своєю етнічною належністю та віросповіданням. І це не випадково. Канонічний біблійний текст не лише регулює життя і діяльність людини, визначає шкалу ціннісних орієнтацій у суспільстві, але і являє собою потужне джерело збагачення літературних мов християнського світу. Адже, як відомо, значна кількість одиниць тієї чи тієї мови завдячує своїм походженням саме Святому Писанню. Ця священна книга була і залишається неперевершеним витвором мистецтва, унікальною пам'яткою давньої писемності, що, власне, викликає й викликатиме зацікавлення вчених відповідних наукових царин. Те, що Біблія все частіше стає об'єктом філологічних розвідок, пов'язується з особливостями її текстових характеристик, як-от: інтертекстуальність, символічність, сакральність і т. ін.

На актуальність досліджень лінгвістичного аспекту проблеми взаємозв'язку мови і релігії вказують численні праці як вітчизняних (Н. Бабич, С. Бібла, Г. Бурдіна, С. Богдан, Н. Гуйванюк, Н. Дзюбишина-Мельник, А. Ковтун, С. Лук'янчук, Т. Мороз, Н. Пуряєва, М. Скаб, Л. Струганець, Л. Ткач та ін.), так і зарубіжних мовознавців (Г. Белікова, В. Гак, К. Дубровина, А. Жолобова, А. Кунін, О. Леонович, Л. М'ягкова, Н. Петрова, О. Прибитько, М. Туркова-Зарайська, А. Wierzbicka, R. Funk, R. Hoover та ін.), присвячені вивченню біблійних текстів.

Так звана конфесійна лексика вже неодноразово ставала предметом спеціальних наукових розвідок. Вони переконливо демонструють те, що Біблія мала вагомий вплив на формування світової і національної культури, сприяла збагаченню відповідних мовних систем, насамперед оновленню лексичного і фразеологічного складу. Щоправда, чіткі межі самого поняття „конфесійна лексика” так і не означені. Не претендуючи на заповнення цієї прогалини, ми поставили собі за мету з'ясувати особливості біблійної репрезентації військової лексики на означення зброї, виявити ті модифікації в семантичній

та конотативній сфері цих одиниць, які реалізуються в україномовному перекладі Старого і Нового Завітів.

Попри те, що Закон Божий стоїть на сторожі людського життя, засуджує вбивство, кваліфікуючи його як великий гріх („Не убий!” – одна з десяти заповідей), військова лексика доволі часто представлена на сторінках священної книги, де проілюстровано описи боїв, подано, так би мовити, інструкції з організації гарнізонної й вартової служби, військових таборів, бойового порядку військ, означено вік воїнів і т. ін. [1, с. 130]. Так, скажімо, старозавітні тексти свідчать: участь у воєнних операціях брали лише особи чоловічої статі, яким виповнилося двадцять років (*Підрахуйте всю громаду синів Ізраїлевих за родами їх, за сімействами їх, за числом імен, усіх чоловічої статі поголовно: від двадцяти років і вище, усіх придатних для війни* [Числа 1 : 2–3]), бої були жорстокими, подекуди завершувалися великими втратами (*І зробили їм Авия і народ його поразку сильну; і впало убитими в Ізраїля п'ятсот тисяч чоловік добірних* [2 Паралипоменон 13 : 17]) тощо.

З-поміж військової лексики вирізняються передусім номени на означення зброї. Останню кваліфікують як „зброя для нападу чи оборони; сукупність засобів для ведення війни, бою, озброєння” [3, с. 349] (*І взяв Давид голову филистимлянина і відніс її в Єрусалим, а зброю його поклав у наметі своєму* [1 Царств 17 : 54]). Науковці здебільшого вказують на запозичення представленої матеріальної форми вираження з польської мови (*zbroja*) та спорідненість із праслов'янськими словоформами на зразок **briti* (*бриту*) [4, т. 1, с. 248]. Представлене витлумачення лексеми „зброя” дозволяє диференціювати окреслене тематичне поле на дві лексико-семантичні групи: 1) оборонна зброя; 2) зброя для нападу. До першої належать: *броня, лати, щит, шолом*; інша лексико-семантична група передбачає такі звукові комплекси, як-от: *булава, дротик, лук, меч, піка, праща, спис, стріла, сокира, таран* і т. ін.

У сучасних лексикографічних працях лексема *броня* супроводжується ремаркою *заст.* і тлумачиться передусім як „металевий одяг для захисту тулуба воїна” [3, с. 64]. Натомість релігійний дискурс репрезентує й такі відомості про її характерні особливості: по-перше, *броня* покривала тіло воїна до колін, особливо груди і спину, подібно до сорочки; по-друге, складалася з двох частин, що скріплювалися на плечах; по-третє, мала відповідну вагу; по-четверте, складалася з низки мідних нарізок, накладених одна на іншу, на зразок луски риби. Наприклад: *Мідний шолом на голові його; і одягнений він був у лускату броню, і вага броні його – п'ять тисяч сиклів міді* [1 Царств 17 : 5]. Подекуди біблійний текст ілюструє те, що *броня* виготовлялася не лише з міді, але й із заліза: *На ній [сарані] були броні, ніби броні залізні, а шум від крил її, як стукіт від колісниць, коли безліч коней біжать на війну* [Одкровення 9 : 9].

Оскільки *броню* вважали істотною частиною військового спорядження, вона отримала статус виразної емблеми захисту і безпеки: *І Він поклав на Себе правду, як броню, і шолом спасіння на голову Свою* [Ісаїя 59 : 17].

Водночас, крім слова *броня*, у біблійному тексті, зокрема і в україномовному перекладі, доволі часто трапляється лексема *лати*: *З того дня половина молодих людей у мене займалася роботою, а інша половина їх тримала списи, щити, луки і лати* [Неемія 4 : 16] (пор.: *лати* – „металеве спорядження стародавнього воїна, яке захищало від холодної, а згодом від вогнепальної зброї” [3, с. 481]). Попри те, що тлумачення цих слів відбувається по-різному, очевидно, ні в кого не виникає сумнівів щодо тотожності їхніх значень, а це дає змогу констатувати: лексеми вступають у синонімічні відношення. До того ж спеціальна література дозволяє кваліфікувати їх як абсолютні синоніми (пор.: *броня* – „панцир, лати, захисна обшивка; зброя” [4, т. 1, с. 262]). Щоправда, наявність названих лексем у межах одних і тих самих контекстів у різних перекладах чи то в різних

контекстах одного перекладу наводить на деякі розмірковування: або ж звукові комплекси *броня* і *лати* використовуються для означення тих предметів, які в євреїв все-таки мали певні смислові відтінки, або ж ті чи ті диференційні ознаки „стерлися” в результаті перекладацької діяльності, що досить часто відштовхувалася не від оригіналу.

За звуковим комплексом *щит* віддавна закріпилося значення „ручний предмет старовинного військового озброєння переважно у вигляді заокругленої чи прямокутної дошки (з дерева, металу, шкіри і т. ін.) для захисту тіла воїна від ударів холодною зброєю” [3, с. 1414]. Біблійний текст послідовно утворює думку про те, що саме *щит* є одним із основних засобів захисту і у прямому (*Обрали нових богів, тому війна біля воріт. Чи видні були щит і спис у сорока тисяч Ізраїля* [Суддів 5 : 8]), і в переносному витлумаченні (*Після цих подій було слово Господнє до Аврама у видінні, і сказано: не бійся, Авраме; Я твій щит; нагорода твоя дуже велика* [Буття 15: 1]). В останній ситуації *щит* має образне значення: його слід розуміти як символ заступництва Божого.

У Старому Завіті містяться відомості (прямі чи непрямі) про матеріал, з якого виготовлялося відповідне приладдя. Контексти на зразок *Тоді жителі міст Ізраїлевих вийдуть і розпалять вогонь, і будуть спалювати зброю, щити і лати, луки і стріли, булави і списи; сім років будуть палити їх* [Изекиїль 39: 9] та *Гори Гелвуйські! Нехай не зійде ні роса, ні дощ на вас, і нехай не буде на вас полів з плодами, бо там уражений щит сильних, щит Саула, ніби не був він помазаний елеєм* [2 Царств 1: 21] ілюструють те, що щити виготовлялися з дерева (на це вказує дієслово *спалювати*) або зі шкіри, волової чи верблюжої, яка змащувалася елеєм (пор.: *щит Саула, ніби не був він помазаний елеєм*). У виняткових випадках щити виготовлялися з міді (*мідні наколінники на ногах його, і мідний щит за плечима його* [1 Царств 17: 6]) і золота (покривалися тоненьким шаром цих металів), розрізнялися за розміром: *І зробив цар Соломон двісті великих щитів з кованого золота, по шістсот сиклів пішло на кожен щит* [1 Царств 17: 5]; *і триста менших щитів з кованого золота, по три міни золота пішло на кожен щит* [3 Царств 10 : 17]. Цілком імовірно, такі щити використовувалися як прикраси (*і поставив їх [щити, виготовлені з кованого золота – Ж. К.] цар у домі з ліванського дерева* [3 Царств 10: 17]).

Поряд із *щитом* до захисної зброї належав і *шолом*: *Перс, і лідіянин, і лівієць знаходились у війську твоєму і були в тебе ратниками, вішали на тебе щит і шолом* [Изекиїль 27: 10]. У сучасному витлумаченні за лексемою *шолом* закріпилося значення „старовинний військовий металевий головний убір, що захищає від удару холодною зброєю” [3, с. 1402]. Старозавітні тексти дають змогу конкретизувати деякі з означених семантичних характеристик, а саме: такий головний убір виготовлявся здебільшого з твердої полірованої міді (*І вдяг Саул Давида у свій одяг, і поклав на голову його мідний шолом, і надяг на нього броню* [1 Царств 17 : 38]). Історичні факти засвідчують, що зазвичай до верху шолома, як прикрасу, прикріплювали мідний гребінь чи пір’я. Згодом до шолома приєднували так зване забороло, або наличник, для закриття та захисту обличчя.

У широкому витлумаченні до оборонних засобів слід зарахувати й те поняття, матеріальна форма вираження якого представлена звуковими комплексами *башта*, або *вежа* (пор.: *башта* – через чеську і, можливо, через польську мови запозичено з італійської, де *bastia* – „бастіон, фортеця” походить від пізньолатинського *bastia*, пов’язаного з дієсловом *bastire* – „будувати”, запозиченим із франкської мови, у якій **basjan* – „обплітати тином” [4, т. 1, с. 156]; *вежа* – башта; [в’язниця, віз, хата]; **věža* < *vězja* – „будиночок, віз на колесах або полозах” [4, т. 1, с. 344]): *Дочок твоїх на землі він поб’є мечем і збудує проти тебе облогові вежі, і насипле проти тебе вал, і поставить проти тебе щити* [Изекиїль 26 : 8].

У тлумачному словнику лексема *вежа* пояснюється як „складова частина фортеці; те саме, що башта” [3, с. 80]. А це означає, що в різних перекладах вони функціонують як абсолютні синоніми (пор., наприклад: *вавилонська башта* і *вавилонська вежа*). У біблійних текстах їхні семантичні характеристики увиразнюються. На основі метафоричного переосмислення за подібністю виконуваних функцій лексема *вежа* набуває переносної семантики: по-перше, використовується для означення людини, яка займає видатне становище (*Вежею поставив Я тебе серед народу Мого, стовпом, щоб ти знав і стежив за шляхом їх* [Єремія 6 : 27]), по-друге, асоціюється з найвищою мірою захисту, що, згідно зі Святим Писанням, пов’язується з Богом (*Ім’я Господа – міцна вежа: втікає до неї праведник – і у безпеці* [Притчі 18 : 11]).

Узагальнюючи опрацьований матеріал, зауважимо: *вежа* – це не лише надбудова на міській стіні, але й відповідна конструкція серед міських будівель або й тимчасова і навіть пересувна споруда: *І побудував Озія вежі в Єрусалимі над воротами нарижними, і над воротами долини, і на розі, і зміцнив їх. І побудував вежі в пустелі* [2 Паралипоменон 26 : 9–10]. Тимчасові *вежі* будували під час облоги міст (звідси, відповідно, і назва *облогові вежі*), аби захистити їх від метання каміння та горючих матеріалів; для захисту від стінопробивних машин використовувалися пересувні вежі: *У правій руці в нього жереб: „у Єрусалим”, де слід поставити тарани, відкрити для побойця вуста, піднести голос для воєнного крику, підвести тарани для воріт, насипати вал, побудувати облогові вежі* [Изекиїль 21 : 22]; *і до стін твоїх присуне стінопробивні машини і вежі твої зруйнує сокирами твоїми* [Изекиїль 26: 9]. На вежах по кутах іноді ставили спеціальні машини для метання стріл і великого каміння: *І зробив він в Єрусалимі майстерно придумані машини, щоб вони знаходилися на вежах і на кутах для пускання стріл і великого каміння* [2 Паралипоменон 26 : 15]. Такі „майстерно придумані машини” маніфестуються в українському перекладі біблійного тексту передусім звуковим комплексом *праца*: *І заготував для них Озія, для усього війська, щити і списи, і шоломи і лати, і луки і каміння для праці* [2 Паралипоменон 26 : 14]. Щоправда, деякі ситуації демонструють і інші характерні особливості цієї зброї: вона є ручною; являє собою складений удвічі ремінь (з усього народу цього було сімсот чоловік добірних, які були лівші, і всі ці, кидаючи з праці камені у волосину, не кидали мимо [Суддів 20 : 16]; *І опустив Давид руку свою в сумку і взяв звідти камінь, і кинув із праці* [1 Царств 17 : 49]), звідки, відповідно, *праца* – „старовинна ручна зброя для метання каміння” [4, т. 4, с. 558]. Зброярів, які вправно володіли нею, називали пращниками: *І обступили його пращники і зруйнували його* [4 Царств 3 : 25].

Спеціальним різновидом зброї для нападу слугували *тарани*, про які вже йшлося в одному з вищенаведених контекстів. *Таран* мав вигляд довгої колоди з твердого дерева, переважно дубового, і слугував для пробивання стін (пор.: *таран* – старовинне знаряддя у вигляді колоди для руйнування мурів, воріт і башт у фортеці; запозичено із середньовісній мови *tarant* – „знаряддя для облоги; скорпіон, дракон” (< *tarantola* – „тарантул; великий отруйний павук” [4, т. 5, с. 518])). Кінець, яким завдавали стінопробивного удару, був оброблений товстим шматком заліза чи міді, подібним до баранячої голови. Спочатку воїни носили *тарани* на своїх плечах, при потребі розбиваючи ними стіни; згодом їх стали возити на колісницях (*Від безлічі коней його покриє тебе пил, від шуму вершників, і коліс, і колісниць потрясуться стіни твої...* [Изекиїль 26 : 10]) і, нарешті, „приводилися в дію” за допомогою спеціальних мотузок або ланцюгів. „Удосконалене обладнання” отримало й нову назву – *стінопробивна машина* (*І влаштуй облогу проти нього, і зроби укріплення проти нього, і насип вал навколо нього, і розташуй стан навколо нього, і розтав навколо нього стінопробивні машини* [Изекиїль 4 : 2]), або *стіноруйнівник* (*Перед ними піде*

стіноруйнівник, вони зруйнують перешкоди, увійдуть через ворота і вийдуть ними [Михей 2 : 13]).

Одним із найпоширеніших видів холодної зброї в євреїв був *меч* („старовинна холодна зброя у вигляді двосічного прямого довгого клинка з рукояткою” [3, с. 523]), який слугував передусім для нападу (...*риє ногою землю і захоплюється силою; йде назустріч зброї; він глузує з небезпеки і не боїться, не відвертається від меча* [Іов 39 : 21–22]). Його наявність у тієї чи тієї особи демонструвала її причетність до відповідного військового стану (*І ти будеш жити мечем твоїм і будеш служити братові твоєму* [Буття 27 : 40]).

У старозавітних текстах представлено ряд інших семантичних характеристик лексеми *меч*, зокрема: 1) це двосічна зброя, із двома вістрями; 2) довжиною здебільшого в лікоть, тобто коротка; 3) носилася в піхвах і легко виймалася звідти; 4) прикріплювалася до пояса на правому стегні (*Аод зробив собі меч із двома вістрями, довжиною в лікоть, і підперезав його під плащем своїм до правого стегна* [Суддів 3 : 16]; *Іоав був одягнений у військовий одяг свій і оперезаний мечем, що висів при стегні в піхвах і який легко виходив із них і входив* [2 Царств 20 : 8]).

Слово *лук*, відоме переважно як „ручна зброя для метання стріл, яка має вигляд стягнутої тятивою дуги” [3, с. 497], як і *меч*, належить до лексико-семантичної групи „зброя для нападу”. Варто зауважити, що досить часто вони представлені поряд у межах одного контексту, ілюструючи чи то воєнні дії, чи то відповідний їхній результат, як-от: *Я даю тобі, переважно перед братами твоїми, одну ділянку, яку я взяв із рук аморреїв мечем моїм і луком моїм* [Буття 48 : 22]. Луки виготовлялися не лише з дерева, але й з міді, вирізнялися значними розмірами, а відтак кожен воїн повинен був володіти великою силою, аби вміло оперувати цим знаряддям: ...*навчає руки мої для битви і м'язи мої напружує, як мідний лук* [2 Царств 22 : 35]. Цілком імовірно, що така зброя мала й спеціальне місце „розташування”, поміщалася у спеціальний шкіряний (дерев'яний) футляр, для означення якого у Святому Писанні використовується звуковий комплекс *сагайдак* (пор.: „шкіряна сумка або дерев'яний футляр для стріл” [3, с. 1094]): ...*візьми тепер знаряддя твої, сагайдак твій і лук твій* [Буття 27 : 3]; ...*сагайдак гуркотить над ним, блискотить спис і дротик* [Іов 39 : 23]. Про те, що лук мав певне „вбрання”, свідчать також контекст: *Ти оголив лук Твій за клятвеною обітницею, даною колінам* [Авакум 3 : 9], тобто *оголити лук* – значить „вийняти його зі спеціального спорядження і підготуватися до битви”. „Дочкою лука” в Біблії образно названо *стрілу*: *Дочка (стріла) лука не змусить його тікати; а камені із праці для нього полова* [Іов 41 : 20].

Лексема *стріла* має ряд семантичних характеристик, як-от: 1) тонка метална зброя, яку випускали з натягнутої тятиви лука, а тому виготовляли з будь-якого легкого дерева (*І сказав він отрокові: біжи, шукай стріли, які я пускаю. Отрок побіг, а він пускав стріли так, що вони летіли далі отрока* [1 Царств 20 : 36]); 2) кінець стріли завжди витончувався, аби міг глибоко проникати в тіло (*Бо стріли Твої пройняли мене, і утвердив єси на мені руку Твою* [Псалтир 37 : 3]); 3) подекуди змащували отрутою задля збільшення вражаючої сили (*Бо стріли Вседержителя у мені; отрута їх н'є дух мій* [Іов 6 : 4]); 4) обливали горючою рідиною і запалювали (*Він [язик] – як гострі стріли сильного з палаючим вугіллям, що спустошує* [Псалтир 119 : 4]). Порівняльний зворот, репрезентований останньою ситуацією, ілюструє, слід гадати, той факт, що євреї досить продуктивно використовували у воєнних діях ялівець, який швидко загорявся, вогонь стрілою переносився на супротивника, знищуючи його. До того ж вугілля ялівця тліло досить довго, спустошуючи все навколо.

Семою „метална зброя” об'єднуються й такі лексеми, як *спис*, *піка*, *дротик*. Їхні лексичні значення не засвідчують суттєвих диференційних ознак, попри те, що розрізнялися ці предмети за розміром (величиною). Так, скажімо, і *дротик*, і *піка*

витлумачуються через *спис* (*дротик* – „метальний спис, що використовувався як колюча зброя в стародавні й середні віки” [3, с. 249]; *піка* – „різновидність довгого полегшеного списа з гострим металевим наконечником” [3, с. 787]), хоч іноді й зіставляються в межах одного контексту: *Меч, що доторкнеться до нього, не встоїть, ні спис, ні дротик, ні лати* [Іов 41 : 18]. Сам же *спис* пояснюється як „холодна зброя у вигляді гострого металевого наконечника на довгому держаку” [3, с. 1169]. Такі його семантичні характеристики представлені у Старому Завіті: *і древно списа його, як валок у ткачів; а сам спис його в шістсот циклів заліза, і перед ним ішов зброєносець* [1 Царств 17 : 7] (пор.: *древко списа* означає, що держак витесаний із дерева; *як валок у ткачів* – указує на його довжину та округлу форму; *сам спис його в шістсот циклів заліза* – демонструє те, що вістря на одному з кінців виготовлено із заліза). Як і стріла, *спис* використовувався для метання: *І кинув Саул спис, подумавши: приб’ю Давида до стіни* [1 Царств 18 : 11], міг глибоко проникати в тіло чи інші предмети: *Тоді Авенір, повернувши спис, уразив його в живіт; спис пройшов наскрізь його, і він упав там же і помер на місці* [2 Царств 2 : 23]; *І хотів Саул прибити Давида списом до стіни, але Давид відскочив від Саула, і спис устромився в стіну* [1 Царств 19 : 10].

Біблійна репрезентація військової лексики на означення зброї не буде вичерпною, якщо оминати увагою такі лексеми, як: *булава* – „палиця, зброя у вигляді дубини з потовщенням на кінці” [4, т. 1, с. 289] (*Булава вважається в нього за соломину; зі свисту дротика він сміється* [Іов 41 : 21]); *пила, молот, сокира* тощо (*А народ, який був у ньому, вивів і умертвляв їх пилами, залізними молотами і сокирами* [1 Паралипоменон 20 : 3]). Предмети, представлені відповідними звуковими комплексами, використовувалися і як знаряддя для домашнього господарства в мирний час, і як відповідна зброя під час воєнних дій. Ця проблема, вважаємо, потребує більш детального висвітлення й подальшої наукової розвідки, як, власне, і питання про наявність / відсутність у біблійному тексті лексем на позначення інших видів зброї.

Не менше зацікавлення викликає метафоризація та метонімізація військової лексики. Адже, як відомо, наймогутнішою зброєю в боротьбі зі злом виступає Слово Боже. Істинні християни повинні сподіватися на Господа, зміцнюватися Господом: *Нарешті, браття мої, зміцнюйтесь Господом і могутністю Його. Одягніться в повну зброю Божу, щоб вам можна було стати проти хитроців диявольських, бо наша боротьба не проти крові і плоті, а проти начальства, проти влади, проти світоправителів темряви віку цього, проти духів злоби піднебесних. Для цього прийміть повну зброю Божу, щоб ви могли протистояти в день злий і, все подолавши, вистояти* [Ефесян 6 : 10–13]. Вірянин має триматися за віру, бути „добрим воїном”, мужньо переборювати всі страждання. Озброївшись мечем духовним, щитом віри, бронею праведності, шоломом спасіння, він зможе дати гідну відсіч стрілам лукавого: *Отже, станьте, підперезавши стегна ваші істиною, і зодягнувшись у броню праведності, і взувши ноги в готовність благовістити мир; а понад усе візьміть щит віри, яким зможете погасити всі розпечені стріли лукавого; і шолом спасіння візьміть, і меч духовний, що є слово Боже* [Ефесян 6 : 14–17].

Таке переосмислене використання військової лексики є непоодиноким. Скрупульозне дослідження всіх його особливостей сприятиме системному опису номенів на означення зброї від найдавніших часів до сьогодні.

Наше ж зацікавлення біблійними текстами зумовлене передовсім значущістю, загальновідомістю та авторитетністю Святого Писання. Функціонуючи в мові, біблійні одиниці являють собою свідчення глибини проникнення християнської думки, образів і символів у свідомість й культуру.

Література

1. Библийская энциклопедия : [репринтное издание]. – М. : ТЕРРА, 1991. – 902 с.
2. Біблія : Книги Священного писання Старого та Нового Завіту. – К., 2007. – 1415 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [упорядн. та гол. ред. : В. Т. Бусел]. – К.– Ірпінь : Перун, 2001. – 1426 с.
4. Етимологічний словник української мови: У 7-и т. / [уклад.: Р. В. Болдирев та ін.]. – Т.1. – К. : Наукова думка, 1982. – 631 с.
Т.4. – К. : Наукова думка, 2003. – 653 с.
Т.5. – К. : Наукова думка, 2006. – 703 с.